

Затверджено
рішенням вченої ради Навчально-наукового
центру гуманітарної освіти

протокол № 1 від «31» серпня 2020 р.

Директор ННЦГО Колесник К.Е.

(підпис)

(П.І.Б)

Рекомендовано
на засіданні кафедри філософії та соціології

протокол № _____ від «__» _____ р.

в. о. завідувача кафедри

(підпис)

(П.І.Б)

СИЛАБУС

ФІЛОСОФІЯ

I семестр 2020-2021 навчального року

Освітній рівень - перший (бакалавр)
Галузь знань - 03 Гуманітарні науки

Шифр та назва спеціальності: спеціальність - 035.041 Германські мови та література
(переклад включно)

Освітня програма - Переклад та англійська мова і література (ПАМЛ)

Час та аудиторія проведення занять: згідно розкладу - <http://rasp.kart.edu.ua/>

Викладач:

Лектор:

Загрійчук Іван Дмитрович (доктор філософських наук, професор),

Контакти: +38 (057) 730-10-92, e-mail: zagrijchuk@kart.edu.ua

Розміщення кафедри: м. Харків, майдан Фейєрбаха, 7, 3 корпус, 3 поверх, ауд. 320, 321

Додаткові інформаційні матеріали: <http://metod.kart.edu.ua>

СИЛАБУС

ФІЛОСОФІЯ

I семестр 2020-2021 навчального року, ННЦГО

Група I-III-ПАМЛ

Час та аудиторія проведення занять: згідно розкладу – <http://rasp.kart.edu.ua/>

Викладач:

Лектор:

Загрійчук Іван Дмитрович (доктор філософських наук, професор),

Контакти: +38 (057) 730-10-92, e-mail: zagrijchuk@kart.edu.ua

Розміщення кафедри: м. Харків, майдан Фейєрбаха, 7, 3 корпус, 3 поверх, ауд. 320, 321

Додаткові інформаційні матеріали: <http://metod.kart.edu.ua>

В чому полягають актуальність, мета та результати навчального курсу з дисципліни «Філософія і соціологія»?

В умовах четвертої промислової революції, яка відбувається у сучасному світі основним ресурсом стає мобільний та висококваліфікований людський капітал. Людина стає головним креативним промотором побудови ефективного суспільства знань та стабільного природного середовища, тобто на перший план виходять сталий розвиток, взаємодія культурного й технологічного прогресу та інтелектуально-інноваційні фактори. А тому на міжнародному ринку праці помітним є дедалі більше посилення уваги до універсальних, ціннісно-сміслових, загальнокультурних, соціальних компетенцій фахівців не залежно від

їхньої спеціалізації. Саме тому, в першу чергу, необхідно зробити так, щоб сучасна вища освіта розвивала гармонійне мислення, засноване на поєднанні внутрішньої свободи та соціальної відповідальності особистості, а також терпимості до інакомислення. Тобто основною метою вищої освіти повинно бути формування фахівця – професіонала, творчої особистості, громадянина, який вміє глобально гуманістично мислити та локально творчо діяти. А це можливо лише через залучення студентів до вивчення філософії.

Навчальний курс «Філософія» допоможе майбутньому фахівцю сформувати та підвищити рівень освіченості, загальний розумовий рівень, розширити світогляд, розвинути уміння мислити та спілкуватися, даючи можливість стати неординарною креативною особистістю.

Метою викладання навчальної дисципліни «Філософія» є: залучення студентів до кращих досягнень світової та української філософської культури і формування на цій основі творчого самостійного мислення, професійної та громадянської позиції. Розкриття системного погляду на суспільство, аналіз соціальних механізмів як складної взаємодії соціально цілого, окремого й одиничного.

Курс спрямований на розвиток наступних компетентностей студентів:

1. **Загальнокультурна і ціннісно-смілова компетентність** (формування та розширення світогляду студентів, розвиток самосвідомості через оволодіння загальнолюдськими цінностями, формування навичок обґрунтування та конструктивної критики поглядів світоглядного змісту, здатність діяти соціально відповідально та свідомо);
2. **Навчально-пізнавальна та інформаційна компетентність** (формування у студентів зацікавленості процесом спілкування як універсальною реальністю людського буття; оволодіння навичками ефективного спілкування; розвиток вмінь щодо самостійного пошуку, аналізу, структурування та відбору потрібної інформації з різних джерел; здатність використовувати практичні навички, спираючись на отримані знання);
3. **Комунікативна компетентність** (сприяння розвитку можливості студентів піднятися від рівня буденного спілкування до більш професійного, глибокого, теоретичного рівня за рахунок ознайомлення з розвитком світової та української філософської думки; формування толерантного ставлення до інакомислення та вміння виробляти і відстоювати власну теоретичну позицію);
4. **Компетентність особистісного самовдосконалення** (сприяння розвитку у студентів адекватного уявлення про власні духовні властивості, підтримування мотивації щодо постійного самопізнання та саморозвитку).
5. **Соціальна компетентність** (здатність особистості орієнтуватися у різних життєвих ситуаціях, жити й ефективно працювати у суспільстві знань на основі сучасної базової методологічної, світоглядної, духовної, моральної, інформаційної культури; вміння визначати особисті ролі в суспільстві та здійснювати соціальну мобільність).

Як організоване навчання у межах навчального курсу «Філософія»?

Опис дисципліни:

Загальна кількість годин вивчення дисципліни - 90

Дисципліна викладається для студентів першого рівня вищої освіти (бакалаврів)

Для студентів денної форми навчання викладання дисципліни здійснюється у I семестрі і триває протягом цілого семестру. Передбачає проведення щотижня почергово по 1-й лекції і одному семінарському занятті. Семестр триває 15 тижнів.

Теми курсу за змістовними модулями:

Модуль 1.

Змістовний модуль 1. Антична філософія

Тема 1. Філософія та її предмет. Філософія досократиків. Софісти і Сократ. Етика Сократа.

Тема 2. Філософія Платона. Філософія Аристотеля, його логіка та естетика.

Змістовний модуль 2. Філософія Нового часу та німецька класична філософія.

Тема 3. Англійський матеріалізм XVII століття. Раціоналізм європейської філософії XVII століття. Суб'єктивний ідеалізм Дж. Берклі і Д. Юма. Філософія Г. С. Сковороди.

Тема 4. Німецька класична філософія. Філософія І. Канта, його гносеологія, етика та естетика

Модуль 2.

Змістовний модуль 3. Західна філософія XIX-XX століть.

Тема 5. Діалектична логіка Гегеля і філософське вчення К. Маркса.

Тема 6. Позитивізм і філософія американського прагматизму. Українська філософія XIX-XX століть.

Змістовний модуль 4. Становлення сучасної філософії.

Тема 7. Неопозитивізм. Філософія мови

Тема 8. «Філософія життя». Філософія екзистенціалізму.

Тематично-календарний план курсу:

Філософія та її предмет. Філософія досократиків. Софісти і Сократ. Етика Сократа.
Філософія Платона. Філософія Аристотеля, його логіка та естетика.
Англійський матеріалізм XVII ст. Раціоналізм європейської філософії XVII ст. Суб'єктивний ідеалізм Дж. Берклі і Д. Юма. Філософія Г. С. Сковороди.
Німецька класична філософія. Філософія І. Канта, його гносеологія, етика та естетика.
Діалектична логіка Гегеля і філософське вчення К. Маркса.
Позитивізм і філософія американського прагматизму. Українська філософія XIX-XX століть.

Неопозитивізм. Філософія мови
«Філософія життя». Філософія екзистенціалізму

Тиждень	Кількість годин	Тема лекції	Кількість годин	Тема семінарського заняття	Графік контролю
1	2	Філософія та її предмет. Філософія досократиків. Софісти і Сократ. Етика Сократа.			
2			2	Філософія досократиків Софісти і Сократ.	
3	2	Філософія Платона. Філософія Аристотеля, його логіка та естетика.			
4			2	Філософія Платона та Аристотеля.	
5	2	Англійський матеріалізм XVII ст. Раціоналізм європейської філософії ХУІІІ ст. Суб'активний ідеалізм Дж. Берклі і Д. Юма. Філософія Г. С. Сковороди.			
6			2	Раціоналізм європейської філософії XVII століття. Філософія Г. Сковороди	
7	2	Німецька класична філософія. Філософія І. Канта, його етика та естетика			
		Модульний контроль знань			
8			2	Німецька класична філософія. Філософія І. Канта, його етика та естетика	
9	2	Діалектична логіка Гегеля і філософське вчення К. Маркса			
10			2	Діалектична логіка Гегеля і філософське вчення К. Маркса	
11		Позитивізм і філософія американського прагматизму. Українська філософія XIX-XX століть.			
12			2	Позитивізм і філософія американського прагматизму. Українська філософія XIX-XX	

				століть.	
13	2	Неопозитивізм. Філософія мови			
14			2	Неопозитивізм. Філософія мови	
15	2	«Філософія життя». Філософія екзистенціалізму.			
		Модульний контроль знань			

Якою інформацією користуватися для підготовки до курсу «Філософія»?

Інформація про курс розміщена на сайті Університету: <http://metod.kart.edu.ua/>

Інформаційні ресурси в Інтернеті:

<http://www.info-library.com.ua/>

<http://www.alexandria.org.ua/>

<http://www.gumer.info/>

<http://yanko.lib.ru/>

<http://www.lib.ua-ru.net/>

<https://uk.wikipedia.org>

<https://scholar.google.com.ua>

Про що важливо пам'ятати та яких правил дотримуватись у ході вивчення дисципліни?

Умовою ефективного засвоєння змісту дисципліни і досягнення наведених результатів (набуття необхідних компетенцій) є не тільки високопрофесійна робота викладача, а також наполеглива, цілеспрямована навчальна діяльність студентів, яка включає різні форми роботи як під час аудиторних занять (лекцій і семінарів), так і самостійної підготовки.

Під час лекцій ефективності засвоєння матеріалу, що надається, сприяє не лише уважне слухання і кропітке ведення конспекту, але й також формулювання уточнюючих запитань, можливих критичних зауважень, спроби навести приклади, які б ілюстрували або, навпаки, ставили під сумнів, положення, що наводяться. Активна участь у коротких обговореннях, які зазвичай є природнім елементом лекцій з курсу, також є важливим елементом засвоєння навчальної дисципліни.

Робота на семінарських заняттях передбачає наступну активність студентів:

- підготовку доповідей і виступів на теми, означені програмою курсу;
- участь в обговоренні нагальних питань з тематики дисципліни;
- виконання індивідуальних завдань (написання есе, представлення результатів реферативних робіт тощо);
- підготовку студентів до участі у конференціях різного рівня;
- залучення студентів до активної роботи у філософському гуртку кафедри та дискусійному клубі.

Яким є порядок оцінювання результатів навчання студентів за відповідними формами організації навчального процесу?

Контроль знань у рамках навчальної дисципліни «Філософія» здійснюється з урахуванням особливостей кредитно-модульної системи, відображених у Положенні про контроль та оцінювання якості знань студентів в УкрДУЗТ (<http://kart.edu.ua/images/stories/akademiya/documentu-vnz/polojennya-12-2015.pdf>).

Згідно з Положенням про впровадження кредитно-модульної системи організації навчального процесу використовується 100-бальна шкала оцінювання. При заповненні заліково-екзаменаційної відомості та залікової книжки (індивідуального навчального плану) студента, оцінка, виставлена за 100-бальною шкалою, повинна бути переведена до національної шкали (5, 4, 3,) та шкали ECTS (A, B, C, D, E)

Визначення назви за державною шкалою(оцінка)	Визначення назви за шкалою ECTS	За 100 бальною шкалою	ECTS оцінка
ВІДМІННО – 5	Відмінно – відмінне виконання лише з незначною кількістю помилок	90-100	A
ДОБРЕ – 4	Дуже добре – вище середнього рівня з кількома помилками	82-89	B
	Добре – в загальному правильна робота з певною кількістю грубих помилок	75-81	C
ЗАДОВІЛЬНО - 3	Задовільно - непогано, але зі значною кількістю недоліків	69-74	D
	Достатньо – виконання задовольняє мінімальні критерії	60-68	E
НЕЗАДОВІЛЬНО - 2	Незадовільно – потрібно попрацювати перед тим як отримати залік або екзамен (без повторного вивчення модуля)	35-59	FX
	Незадовільно - необхідна серйозна подальша робота (повторне вивчення модуля)	<35	F

Принципи формування оцінки:

Модульне тестування:

Оцінка формується відповідно до кількості вірних відповідей на тестові модульні питання (24 питання в тесті). Максимальна кількість становить 40 балів за виконання тесту.

Поточний контроль:

Оцінка формується шляхом накопичення студентами балів за наступні види роботи і активності:

- відвідування лекцій (бали нараховуються в залежності від кількості відвідуваних лекцій, максимальна сума становить 15 балів; у разі пропуску більше, ніж 50% лекцій, бали не нараховуються);

- наявність і повнота конспекту лекцій і тем, що виносяться на самостійний розгляд (максимальна сума балів – 15);

- доповіді на семінарських заняттях – передбачає розгорнуте усне викладення теоретичного матеріалу з конкретного питання, самостійні висновки і рекомендації; відповіді на питання викладача і інших студентів – учасників семінару (максимальна кількість балів - 15 (дві доповіді впродовж модуля);

- Індивідуальне завдання: написання творчого есе по одному у кожному модулі (максимальна кількість балів - 15 (залежно від, якості написання).

- Додаткові 15 балів студент може отримати завдяки участі у роботі філософського гуртка кафедри та дискусійному клубі.

Іспит:

Студент отримує екзаменаційну оцінку за результатами модульного 1-го та 2-го контролю шляхом накопичення балів. Максимальна кількість балів, яку може отримати студент становить 100 (до 60 балів поточного контролю та до 40 балів за модульне тестування). Середнє арифметичне суми модульних оцінок складає заліковий бал. Якщо студент не погоджується із запропонованими балами (у разі отримання оцінки на рівні В або D за шкалою ECTS), він може підвищити їх на іспиті, відповівши на питання з наведеного нижче списку:

1. Філософія та світогляд. Історичні типи світогляду
2. Матеріалізм та його історичні форми
3. Ідеалізм та його форми
4. Поняття методу в філософії. Діалектика та метафізика як основні філософські методи пізнання
5. Основне питання філософії та його вирішення
6. Суспільні функції філософії
7. Соціально-економічні та гносеологічно-світоглядні причини виникнення давньогрецької філософії
8. Космологізм ранньої грецької філософії
9. Проблема субстанції в філософії мілетської школи (Фалес, Анаксимандр, Анаксимен)
10. Стихійний матеріалізм і наївна діалектика досократиків
11. Проблема буття у елеатів. Апорії Зенона.
12. Атомістична теорія Демокрита.
13. Софісти та їх роль в античній культурі.
14. Філософський релятивізм софістів
15. Сократ про об'єктивний характер істини.
16. Особливості сократичного методу. Іронія та маєвтика, як складові пізнавального методу Сократа
17. Етичний раціоналізм Сократа.
18. Обґрунтування Платоном об'єктивного ідеалізму.
19. Вчення Платона про душу. Теорія «пригадування» Платона.
20. Соціальна філософія Платона, його вчення про «ідеальну державу»
21. Проблема загального та одиничного як головна проблема філософії Аристотеля
22. Вчення Аристотеля про причини буття.
23. Соціально-політичні особливості Нового часу.
24. Обґрунтування Ф.Беконом місця і ролі філософії в системі наукового знання.
25. Матеріалістичний емпіризм Ф.Бекона.
26. Вчення Ф.Бекона про «ідоли розуму».
27. Обґрунтування Ф.Беконем досвідно-індуктивного методу пізнання

28. Теорія «суспільного договору» Т. Гоббса
29. Сенсуалізм Дж. Локка.
30. Вчення Дж. Локка про «первинні» і «вторинні» якості.
31. Суб'єктивний ідеалізм Дж. Берклі і Д. Юма
32. Р. Декарт як родоначальник раціоналістичної філософії
33. Дуалізм філософії Р. Декарта.
34. Декарт про очевидність як критерій істини.
35. Вчення Б. Спінози про субстанцію
36. Діалектика свободи і необхідності в філософській системі Б. Спінози.
37. Пантеїзм філософії Б. Спінози.
38. Монадологія Г. Ляйбніца.
39. Вчення Г.С. Сковороди про дві «натури» і три «світи».
40. Г.С. Сковорода про «сродну працю» як вищий зміст щастя людини.
41. Ставлення Г.С. Сковороди до релігії та церкви..
42. Основна проблематика докритичного періоду у творчості І.Канта.
43. Обґрунтування І. Кантом загальності і необхідності наукового знання.
44. Априоризм І.Канта
45. Свобода волі як передумова моральності людини у філософії І.Канта.
46. Вчення І.Канта про категоричний імператив.
47. Гегель та його філософська система.
48. Ідеалістична діалектика Гегеля.
49. «Абсолютна ідея» як центральне поняття гегелівської системи філософії.
50. Сутність протиріччя між методом та системою філософії Гегеля.
51. Основні ідеї марксистського світогляду
52. Матеріалістичне розуміння історії у марксизмі.
53. Вчення К.Маркса про суспільно-економічну формацію.
54. Проблема «відчуження» в марксизмі.
55. Виникнення та основні етапи розвитку позитивістської філософії.
56. Неопозитивізм і філософія мови.
57. Логічний атомізм Б. Рассела та проблема ідеальної мови.
58. Поняття «факт» в філософії неопозитивізму.
59. Філософія як логіка науки.
60. Поясніть принцип «верифікації».
61. Поясніть принцип «фальсифікації».
62. Поняття «мовних ігор» в філософії пізнього Л. Вітгенштайна.
63. Філософія американського прагматизму.
64. Загальна характеристика «філософії життя».
65. Філософські погляди А. Шопенгауера
66. Ф. Ніцше про «волю до влади».
67. Нігілізм та переоцінка всіх цінностей в філософії Ф. Ніцше.
68. Вчення Ф. Ніцше про «надлюдину».
69. Філософські погляди П.Д.Юркевича.
70. Д. Чижевський про джерела формування української духовності
71. Вчення В.Вернадського про феномен життя.

72. Політична філософія Д.Донцова та історіософська концепція В.Липинського.

73. Буття людини та буття світу, свобода та відповідальність у філософії екзистенціалізму

74. Основні риси релігійної свідомості.

75. Глобальні проблеми сучасного світу.

ПРН-2 Ефективно працювати з інформацією: добирати необхідну інформацію з різних джерел, зокрема з фахової літератури та електронних баз, критично аналізувати й інтерпретувати її, впорядковувати, класифікувати й систематизувати.	Словесний метод (дискусії, співбесіда); практичний метод (семінарські заняття); робота з навчально-методичною літературою, самонавчання	Усне опитування, письмовий експрес-контроль, оцінка участі в обговореннях на семінарі, участі у студентському науковому гуртку та конференціях різного рівня. Оцінка презентацій реферативних робіт, есе, виступів, доповідей на конференціях різного рівня. Опитування у вигляді тестів на ПЕОМ.
ПРН-3 Організувати процес свого навчання й самоосвіти, узагальнювати отримані знання, вивчати нові тенденції та підходи для подальшого використання у професійній діяльності чи зміні вектора працевлаштування.	Словесний метод (дискусії, співбесіда); практичний метод (семінарські заняття); робота з навчально-методичною літературою, самонавчання	Усне опитування, письмовий експрес-контроль, оцінка участі в обговореннях на семінарі, участі у студентському науковому гуртку та конференціях різного рівня. Оцінка презентацій реферативних робіт, есе, виступів, доповідей на конференціях різного рівня. Опитування у вигляді тестів на ПЕОМ.
ПРН-4 Розуміти фундаментальні принципи буття людини, природи, суспільства.	Словесний метод (дискусії, співбесіда); практичний метод (семінарські заняття); робота з навчально-методичною літературою, самонавчання	Усне опитування, письмовий експрес-контроль, оцінка участі в обговореннях на семінарі, участі у студентському науковому гуртку та конференціях різного рівня. Оцінка презентацій реферативних робіт, есе, виступів, доповідей на конференціях різного рівня. Опитування у вигляді тестів на ПЕОМ.
ПРН-5 Співпрацювати з колегами, представниками інших культур та релігій, прибічниками різних політичних поглядів тощо.	Словесний метод (дискусії, співбесіда); практичний метод (семінарські заняття); робота з навчально-методичною літературою, самонавчання	Усне опитування, письмовий експрес-контроль, оцінка участі в обговореннях на семінарі, участі у студентському науковому гуртку та конференціях різного рівня. Оцінка презентацій реферативних робіт, есе, виступів, доповідей на конференціях різного рівня. Опитування у вигляді тестів на ПЕОМ.

Очікувані результати навчання

В результаті вивчення курсу філософії студент повинен стати активним громадянином, який вміє виробляти і відстоювати власну теоретичну позицію, глобально гуманістично мислити та локально творчо діяти, толерантно ставлячись до інакомислення. У нього підвищиться рівень освіченості, розшириться світогляд, розвинуться навички спілкування, що дасть можливість стати неординарною креативною та соціально-відповідальною особистістю, яка вміє визначати особисті ролі в суспільстві та здійснювати соціальну мобільність.

Кодекс академічної доброчесності

Порушення Кодексу академічної доброчесності Українського державного університету залізничного транспорту є серйозним порушенням, навіть якщо воно є ненавмисним. Кодекс доступний за посиланням: <http://kart.edu.ua/documentu-zvo-ua>

Зокрема, дотримання Кодексу академічної доброчесності УкрДУЗТ означає, що вся робота на модульних тестуваннях та заліках має виконуватися індивідуально. Під час виконання самостійної роботи студенти можуть консультуватися з викладачами та з іншими студентами, але повинні самостійно розв'язувати завдання, керуючись власними знаннями, уміннями та навичками. Посилання на всі ресурси та джерела (наприклад, у рефератах, самостійних роботах чи презентаціях) повинні бути чітко визначені та оформлені належним чином. У разі спільної роботи з іншими студентами над виконанням індивідуальних завдань, потрібно зазначити ступінь їх участі у роботі.

Інтеграція студентів з обмеженими можливостями

Вища освіта є провідним чинником підвищення соціального статусу, досягнення духовної, матеріальної незалежності і соціалізації молоді з обмеженими функціональними можливостями й відображає стан розвитку демократичних процесів і гуманізації суспільства.

Для інтеграції студентів із обмеженими можливостями в освітній процес Українського державного університету залізничного транспорту створена система дистанційного навчання на основі сучасних педагогічних, інформаційних, телекомунікаційних технологій.